

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA
XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

**XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

2025-yil 18-oktabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK
TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2025-yil 18-oktabr

Toshkent – 2025

**O‘ZBEK MADANIYATINI IFODA ETISHDA LAKUNALARNING
ROLI: CHO‘LPON ASARLARI MISOLIDA
THE ROLE OF LACUNAE IN EXPRESSING UZBEK CULTURE: IN
THE WORKS OF CHOLPON**

DOI: 10.52773/tsuull.conf.2025.18.10/CBLD2449

G‘aybullayev Erkinjon Xasan o‘g‘li

Tayanch doktoranti,

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat

o‘zbek tili va adabiyoti universiteti,

erkinjon.gaybullayev@gmail.com

Annotatsiya. *Tadqiqotda o‘zbek tili madaniy semantik tizimida lakuna fenomenining o‘rni va ahamiyati tahlil qilingan. Lakunalar tildagi ekvivalentsiz birliklar sifatida xalq tafakkuri, milliy qadriyatlar va madaniy kodni ifodalovchi vosita ekanligi ilmiy asosda yoritilgan. Cho‘lpon asarlarining ingliz tiliga tarjimalari tahlili asosida “or”, “andisha”, “ko‘ngil”, “taqdir” kabi birliklarning semantik va madaniy xususiyatlari aniqlangan. Tarjima jarayonida madaniy yo‘qotishlar va ma‘no siljishlari kuzatilgan bo‘lsa-da, lakunalar o‘zbek madaniyatining o‘ziga xosligini saqlovchi marker sifatida namoyon bo‘ladi. Maqolada adaptatsiya, izohli tarjima va kompensatsiya strategiyalari lakunaning funksional rolini to‘liq ifodalashda samarali usullar sifatida taklif etiladi.*

Kalit so‘zlar. *lakuna, tarjima, madaniy kod, o‘zbek tili, semantika, Cho‘lpon, andisha, ko‘ngil, talqin, lingvomadaniyatshunoslik.*

Annotation. *This article examines the role and significance of the lacuna phenomenon within the cultural-semantic system of the Uzbek language. Lacunas, as non-equivalent linguistic units, serve as carriers of national worldview, values, and cultural codes. Based on the analysis of English translations of Cholpon’s works, such as *Night and Day*, the semantic and cultural features of concepts like “or”, “andisha”, “ko‘ngil”, and “taqdir” are explored. Although certain cultural losses and semantic shifts are observed in translation, lacunas act as markers that preserve the uniqueness of Uzbek culture. The study proposes adaptation, explanatory translation, and compensation as effective strategies for representing lacunas in cross-cultural communication.*

Keywords: *lacunae, translation, cultural code, Uzbek language, semantics, Cholpon, andisha, kungil, interpretation, linguoculturology.*

Global kommunikatsiyalar va madaniy integratsiya jarayonlari kuchaygan hozirgi davrda tilning faqat aloqa vositasi emas, balki xalqning tarixiy xotirasi va madaniy identitetini ifoda etuvchi semantik tizim sifatidagi roli yanada ortib

bormoqda. Har bir millat tili o‘z madaniy manzarasini, ijtimoiy tafakkurini va milliy qadriyatlarini aks ettiruvchi noyob belgilar tizimidir. Shu nuqtai nazardan, lakuna hodisasi — tilda yoki nutq tizimida ekvivalent ifodaga ega bo‘lmagan, ammo muhim madaniy ma’nolarni o‘zida mujassam etuvchi semantik bo‘shliq sifatida — zamonaviy lingvomadaniyatshunoslik va tarjimashunoslikning eng dolzarb kategoriyalaridan biriga aylanmoqda. Lakuna fenomeni xalqning ma’naviy olami, qadriyat tizimi, axloqiy me’yorlari va ijtimoiy xulq stereotiplarini yashirin tarzda mujassam etadi. Ular tilda ifodalanmagan, ammo madaniy konnotatsiya orqali anglashiladigan mazmun qatlamlarini yuzaga chiqaradi. Shu jihatdan, lakunalar — o‘zbek tilining milliy madaniyatni saqlash, ifodalash va uzatishdagi ichki mexanizmlarini ochib beruvchi muhim lingvokulturologik vositadir. O‘zbek madaniyati uchun xos bo‘lgan “or”, “halol”, “andisha”, “vijdon”, “taqdir” kabi konseptlar ko‘pincha boshqa tillarda to‘liq ekvivalentga ega emas; ularning tarjimasida madaniy yo‘qotishlar, semantik siljishlar yoki interpretativ qayta talqinlar yuz beradi. Ana shu jarayon lakunaning tarjima amaliyotidagi markaziy o‘rnini ko‘rsatadi. Lakunalarni ilmiy tahlil qilish o‘zbek tilining ichki madaniy semantikasini, milliy mentalitetni va xalq tafakkurining o‘ziga xos kategoriyalarini aniqlash imkonini beradi. Shu bois lakunalar o‘zbek tili rivoji va xalqaro hamkorlik kontekstida strategik ahamiyat kasb etadi: ular tilni madaniy diplomatiya vositasiga aylantiruvchi semantik ko‘prik sifatida xizmat qiladi. Zamonaviy tarjimashunoslikda lakuna nafaqat til o‘rtasidagi tafovutni, balki madaniyatlararo muloqotdagi tushunish chegaralarini ham belgilaydi.

O‘zbek tili va madaniyati uchun bu masalaning dolzarbligi shundaki, xalqaro miqyosda o‘zbek madaniy kodlarini to‘g‘ri talqin qilish, milliy semantik tizimni izchil tadqiq etish va uni global kommunikativ muhitga integratsiya qilish bugungi kunning ustuvor ilmiy yo‘nalishlaridan biridir. Shu ma’noda lakuna fenomenini o‘rganish — o‘zbek tilining xalqaro nufuzini oshirish, tarjima jarayonida milliy madaniyatni saqlash va uni xorijiy auditoriyaga to‘laqonli yetkazish yo‘lida muhim ilmiy-amaliy qadamlardan biridir. Mazkur tadqiqotda o‘zbek madaniyatini ifoda etishda lakunalarning roli tahlil qilinadi, ularning semantik, pragmatik va madaniy funksiyalari o‘zbek adabiy til materiallari asosida izohlanadi hamda lakunalarning xalqaro tarjima jarayonida o‘zbek milliy o‘zligini anglashdagi o‘rni aniqlanadi. Natijada, lakuna fenomeni o‘zbek tilining madaniy xususiyatlarini ochib beruvchi, milliy semantik tizimni xalqaro ilmiy muhitda tanituvchi nazariy asos sifatida tadqiq etiladi.

Til — bu nafaqat muloqot vositasi, balki insonning dunyoni idrok etish, uni tasniflash va madaniyat orqali ifodalash tizimidir. Shu sababli har bir til o‘zining madaniy modeli, konseptual maydoni va semantik chegaralari bilan ajralib turadi. Turli tillardagi bu konseptual tafovutlar natijasida “**lakuna**” deb ataluvchi hodisa yuzaga keladi. Lakuna — bu bir tildagi semantik birlikka boshqa tilda to‘liq ekvivalent topilmaydigan, **madaniy ma’nosi bilan farqlanuvchi** so‘z yoki ifoda tizimidir.

Lingvistik nuqtai nazardan, lakuna — bu **semantik bo‘shliq**, ya’ni boshqa tilda ifoda etish uchun ekvivalentga ega bo‘lmagan leksik birlikdir. Bunday bo‘shliq tilda ifodalangan dunyoqarash chegaralarini ko‘rsatadi. Masalan, o‘zbek tilidagi “or”, “andisha”, “taqdir”, “uyat” kabi tushunchalar ko‘plab tillarda mavjud bo‘lsa-da, ularning madaniy konnotatsiyasi — ya’ni axloqiy, diniy, psixologik va ijtimoiy jihatdan anglanadigan qatlamlari — boshqa tillarda to‘liq ifodalanmaydi. Shu jihatdan, lakuna tildagi **madaniy mazmuni “yashirin semantika”** sifatida namoyon etadi. Madaniy lakuna esa — xalqning hayot tarzi, qadriyati, mentaliteti, diniy qarashlari yoki urf-odatlar bilan bog‘liq tushunchalarning boshqa madaniyat vakillariga **begona yoki tushunarsiz** bo‘lishidan kelib chiqadi. Masalan, o‘zbek tilidagi “duo olish”, “ko‘ngilni og‘ritmaslik”, “yostiq o‘rni” kabi iboralar nafaqat til, balki **madaniyatlararo tafakkur farqini** ifodalaydi. Demak, madaniy lakuna — bu milliy mentalitetning ifodasi bo‘lib, uni tarjima qilish uchun faqat til, bilim emas, balki madaniyatni chuqur anglash ham zarur.

Lakuna fenomeni lingvistika, tarjimashunoslik va madaniyatshunoslik fanlarining kesishgan nuqtasida shakllangan murakkab tushunchadir. U tilda yoki madaniyatda mavjud bo‘lgan, biroq boshqa tilda ifodalanmagan yoki ekvivalenti topilmaydigan ma’no qatlamlarini anglatadi. Bu jihatdan lakunani nafaqat **leksik yoki semantik bo‘shliq**, balki **madaniyatlararo tafakkur tafovutini** ko‘rsatuvchi indikator sifatida ham baholash mumkin.

Tilshunoslikda lakuna odatda “bo‘shliq” yoki “yetishmovchilik” ma’nosida izohlanadi. Ammo bu yetishmovchilik salbiy holat emas — aksincha, tilning milliy o‘ziga xosligini, xalq tafakkurining o‘ziga xos konseptual chegaralarini ifodalaydi. Har bir xalq dunyoni o‘z tili orqali anglaydi va tilda o‘sha milliy ongning izlari saqlanadi. Shunday ekan, lakuna — bu xalqning til orqali ifodalangan dunyo manzarasining chegarasi, ya’ni tilda mavjud bo‘lmagan, ammo madaniyatda mavjud ma’no sohasi demakdir [Apresyan, 1995: 42].

Yu. D. Apresyan lakuna tushunchasini “integral tavsif nazariyasi” asosida sharhlab, tilda “ifoda etilmaydigan, ammo anglanadigan” semantik birliklar mavjudligini ta’kidlaydi. U tilni inson dunyoqarashining modeli sifatida ko‘radi va lakunalarni madaniyatlar o‘rtasidagi semantik chegaralar deb izohlaydi. Demak, Apresyan nazariyasida lakuna — bu madaniyatning tildagi yashirin ko‘rinishidir [Apresyan, 1995: 45].

V. G. Gak esa lakunani faqat semantik darajada emas, balki madaniyatlararo muloqotdagi to‘siq sifatida talqin qiladi. Uning fikricha, har bir tilda muayyan konseptlar o‘z tarixiy va ijtimoiy kontekstida shakllanadi. Shuning uchun bir madaniyatda tabiiy va oddiy sanalgan tushuncha boshqa madaniyat vakiliga begona yoki tushunarsiz bo‘lishi mumkin. Gakning fikricha, tarjimada lakunani to‘ldirish emas, balki madaniy kontekstni qayta talqin qilish muhimdir [Gak, 1998: 57].

V. I. Karasik lakunalarning kommunikativ va pragmatik funksiyasiga urg‘u beradi. U lakunalarni “lingvomadaniy markerlar” deb atab, ular xalqning qadriyatlar tizimini, xulqiy stereotiplarini va milliy muloqot uslubini belgilashini

ta’kidlaydi [Karasik, 2002: 68]. Masalan, o‘zbek tili madaniyatida “andisha”, “ko‘ngil”, “uyat” kabi so‘zlar faqat semantik jihatdan emas, balki ijtimoiy munosabatlar etikasi orqali ham tildagi muayyan madaniy xulqni belgilab beradi.

A. Nurmonov o‘zbek tilshunosligida lakuna hodisasiga lingvokulturologik nuqtai nazardan yondashadi. U lakunani “milliy madaniyatni semantik jihatdan aks ettiruvchi yashirin ma’no tizimi” deb ta’riflaydi. Nurmonovning ta’kidlashicha, o‘zbek tili madaniyatining o‘ziga xosligi aynan shu lakunalarda, ya’ni “so‘z bilan ifoda etilmagan, ammo ongda mavjud” ma’no qatlamlarida yashiringan [Nurmonov, 2012: 33].

N. Qurbonova esa lakunani tarjimashunoslik doirasida tahlil qilib, uni “madaniy tafovutni kodlovchi mexanizm” sifatida talqin etadi. Uning fikricha, har bir tarjimon o‘zida ikki madaniyat o‘rtasida “semantik ko‘prik” yaratadi va lakunalarni to‘g‘ri anglamaslik tarjima mazmunida “madaniy yo‘qotishlar”ga olib keladi. Shu sababli lakuna tahlili faqat til darajasida emas, balki madaniyatni anglash darajasida ham amalga oshirilishi lozim [Qurbonova, 2021: 25].

Bu olimlar fikrlarining tahlili shuni ko‘rsatadiki, lakuna — bu oddiy “so‘z yo‘qligi” emas, balki madaniyatlararo idrok farqining lingvistik shaklidir. U tildagi ifoda imkoniyatlarini kengaytiruvchi, shu bilan birga tarjimada madaniy anglash jarayonini murakkablashtiruvchi hodisa sifatida namoyon bo‘ladi. Shunday qilib, lakuna fenomenining nazariy asoslari shuni tasdiqlaydiki, u tildagi semantik bo‘shliqni to‘ldirish emas, balki madaniy mazmunni qayta anglash va talqin qilish jarayonidir [Karasik, 2002: 70; Apresyan, 1995: 48].

Demak, lakunalarni tahlil qilish nafaqat leksikologik, balki madaniyatshunoslik, semantika va tarjimashunoslik nuqtai nazaridan ham muhimdir. U o‘zbek tili madaniy semantikasini chuqurroq anglash, xalq tafakkurining ifoda mexanizmlarini ochib berish va o‘zbek tilini xalqaro ilmiy-madaniy muloqotda to‘laqonli talqin etish imkonini yaratadi [Nurmonov, 2012: 36; Qurbonova, 2021: 29].

O‘zbek tili madaniy semantikasida lakunalar

Har bir xalq tili o‘z madaniyatining kodlangan modeli, milliy tafakkurning lingvistik shaklidir. O‘zbek tili ham xalqning qadimiy dunyoqarashi, ma’naviy qadriyatlarini, axloqiy me’yorlari va ijtimoiy muloqot uslubini o‘zida mujassam etgan murakkab semantik tizimdir. Bu tizimda ko‘plab **madaniy-semantik birliklar** mavjud bo‘lib, ular boshqa tillarga to‘liq tarjima qilinmaydigan, faqat kontekstual yo‘l bilan anglanadigan **lakunaviy tushunchalarni** tashkil etadi. Lakunalarning madaniy tabiatini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, o‘zbek tilidagi ko‘plab birliklar xalq tafakkurining **axloqiy-ruhiy kategoriyalari** bilan chambarchas bog‘liq. Masalan, “or” so‘zi nafaqat “sharm”, “uyat” yoki “vijdon” degan ma’nolarni anglatadi, balki u o‘zbek ongida insonning ichki e’tiqodi, ijtimoiy mas’uliyati va o‘zini nazorat qilish madaniyatini ifodalaydi. “Or” — bu shaxsiy obro‘ni, ijtimoiy munosabatdagi poklikni va halollikni saqlash tamoyilidir. Shu bois, bu so‘z ingliz tilidagi “shame” yoki “honor” so‘zlari bilan to‘liq ekvivalent emas; tarjimada “or”ning madaniy qatlamlari yo‘qoladi.

Shunga o‘xshash “**andisha**” so‘zi ham o‘zbek madaniyatida chuqur psixologik va ijtimoiy mazmunga ega. U “hijolat bo‘lish” yoki “muloqotda ehtiyotkorlik” degan ma‘nolarga yaqin bo‘lsa-da, aslida “boshqaga noqulaylik tug‘dirmaslik”, “ko‘nglini og‘ritmaslik” kabi axloqiy tamoyillarni o‘z ichiga oladi. “Andisha” o‘zbek jamiyatining muloqot etikasi va muomala madaniyatining poydevoridir. Boshqa madaniyatlarda bunday ijtimoiy sezgirlikni ifodalovchi so‘z mavjud emas, bu esa **madaniy lakunaning** yorqin ko‘rinishidir.

“**Halol**” tushunchasi esa diniy, iqtisodiy va maishiy sohalarni qamrab oluvchi universal, lekin madaniy jihatdan murakkab birlikdir. Ingliz tilida “honest” yoki “pure” so‘zlari mavjud bo‘lsa-da, o‘zbek tilidagi “halol”ning semantik maydoni faqat axloqiy emas, balki **diniy-huquqiy** mazmunga ega. U insonning niyati, harakati va rizq manbaining pokligi bilan bog‘liq bo‘lgan qadriyatni bildiradi. Shuning uchun “halol”ni tarjima qilishda faqat “honest” yoki “clean” deb berish — ma‘noni soddalashtirish, madaniy qatlamni yo‘qotish bilan barobar. Shuningdek, “**taqdir**” tushunchasi ham o‘zbek tilida chuqur falsafiy ahamiyatga ega. U “destiny” yoki “fate” kabi so‘zlarga yaqin bo‘lsa-da, o‘zbek madaniyatida “taqdir” — bu **ilohiy iroda bilan belgilanadigan, inson nazoratidan tashqaridagi hayot qonuniyatini** anglatadi. Bu tushuncha tasavvufiy va diniy dunyoqarash bilan bog‘liq bo‘lib, u nafaqat falsafiy, balki ma‘naviy e‘tiqodni ham ifodalaydi. Tarjimada “taqdir”ning bu ma‘naviy o‘lchovi ko‘pincha yo‘qoladi yoki soddalashtiriladi.

“**Uyat**” konsepti esa o‘zbek madaniyatida **ijtimoiy tartib va axloqiy muvozanatni saqlovchi** mexanizm sifatida faol ishlaydi. U shunchaki “shame” yoki “embarrassment” ma‘nosini bermaydi, balki jamiyatning axloqiy chegaralarini belgilovchi madaniy norma sifatida yashaydi. “Uyat” tushunchasi ayollar ijtimoiy roli, oila qadri, tarbiya va muloqot madaniyatida muhim semantik yukga ega. Shu sababli, bu birlikning tarjimasini ham doimo **ma‘no siljishi** bilan kechadi — u o‘zining ijtimoiy-madaniy komponentini yo‘qotadi. O‘zbek tili semantik tizimida lakunalar xalqning dunyoqarashi va ijtimoiy tuzilmasi bilan uzviy bog‘liq. Bu birliklar xalq tafakkurining “ichki semantik modeli”ni tashkil etadi. Ularning tarjimada to‘liq ifoda etilmasligi natijasida **madaniy yo‘qotishlar** yuzaga keladi. Shu bois lakunalarni tahlil qilish nafaqat tilshunoslik, balki **madaniy identitetni saqlash** nuqtai nazaridan ham muhim ahamiyatga ega.

Tarjima jarayonida bu birliklarning semantik o‘ziga xosligi turlicha strategiyalarni talab qiladi: ba’zida izohli tarjima (“explanatory translation”), ba’zida esa kontekstual moslashtirish (“adaptation”) yo‘li bilan ularni saqlab qolish mumkin. Eng muhimi, tarjimon madaniy lakunaning orqasida turgan **milliy tafakkur mexanizmini** anglab, uni to‘g‘ri interpretatsiya qilishi zarur. Aks holda, tarjimada so‘z o‘tadi, ammo madaniyat o‘tmaydi — bu esa milliy ma‘noni yo‘qotishga olib keladi.

Cho‘lpon ijodi o‘zbek xalqining ruhiy olamini, ijtimoiy axloqini va madaniy qadriyatlarini chuqur ifoda etgan adabiy tizimdir. Uning asarlarida uchraydigan ko‘plab birliklar — “or”, “andisha”, “ko‘ngil”, “taqdir”, “uyat”, “halol” — til

orqali milliy mentalitetni ifodalovchi **madaniy lakunalar**dir. Bu tushunchalar tarjimada to'liq ekvivalentga ega bo'lmagani sababli, ular muallif g'oyasining mazmuniy qatlamlarini o'zgartiradi yoki soddalashtiradi. Shu bilan birga, bu lakunalar **madaniy kodni saqlovchi markerlar** sifatida o'zbek madaniyatining o'ziga xosligini himoya qiladi.

Madaniy yo'qotishlar: "or" va "ko'ngil"

Christopher Fort tomonidan ingliz tiliga tarjima qilingan "*Night and Day*" romanida quyidagi ibora mavjud:

"Uning ko'ngli vayron bo'ldi, ammo or unga jim turishni buyurdi."

(Original)

"Her heart was broken, but her honor told her to stay silent."

(Translation: Fort, 2021, p. 72)

Bu tarjimada "ko'ngil" — "heart" so'zi bilan, "or" — "honor" bilan ifodalangan. Ammo o'zbek tilida "ko'ngil" so'zi faqat hissiy holat emas, balki **ruhiy markaz, vijdon va insoniy samimiyatning birlashgan shaklidir**. "Heart" esa ingliz madaniyatida asosan emotsional holatni bildiradi, uning axloqiy yoki ijtimoiy komponenti yo'q. Xuddi shuningdek, "or" so'zining "honor" tarzida berilishi ma'noni qisqartirgan: o'zbekcha "or" — bu **shaxsiy vijdon, diniy poklik va jamiyat oldidagi mas'uliyatni** o'zida mujassam etadi, "honor" esa ko'proq shaxsiy obro' yoki faxr ma'nosida ishlatiladi. Natijada, asl matndagi axloqiy muvozanat ("ko'ngil" va "or" o'rtasidagi ruhiy ziddiyat) tarjimada **emosional konflikt** sifatida ko'rinadi, madaniy qatlam esa yo'qoladi. Bu holat — madaniy yo'qotish (cultural loss)ning aniq namunasidir.

Cho'lponning "Oydin kechalarda" hikoyasida ayol obrazlari ko'pincha "andishali", "uyatli", "ko'ngli nozik" sifatlari bilan tavsiflanadi. Inglizcha tarjimada bu so'zlar "modest", "shy" yoki "reserved" kabi so'zlar bilan beriladi.

"U andishadan indamadi."

(Original)

"She said nothing out of modesty."

(Translation)

Bu tarjimada "andisha" so'zining faqat tashqi, psixologik jihati saqlangan, ammo u o'zbek madaniyatida bildiradigan **ijtimoiy va axloqiy ehtiyotkorlik**, "boshqaga og'irlik solmaslik" tamoyili yo'qolgan. Shu sababli, bu lakuna tarjimada **madaniy kontekstning qisqarishiga** olib kelgan. "Andisha"ning asl semantik ko'lami — bu faqat "uyat" yoki "hijolat" emas, balki *insonning boshqalarga nisbatan hurmat va mas'uliyat hissidir*.

Taqdir: diniy va falsafiy qatlam

Romanning boshqa bir sahifasida Cho'lpon qahramoni deydi:

"Taqdirni o'zgartirishga harakat qilma, taqdir — Yaratganning yozug'idir."

(Original)

"Do not try to change your fate; fate is written by God."

(Translation: Fort, 2021, p. 211)

Bu yerda “taqdir” — “fate” bilan tarjima qilingan. Inglizcha “fate” g‘arbiy falsafada ko‘proq “determinism”, ya’ni inson nazoratidan tashqaridagi tabiiy jarayon sifatida talqin etiladi. O‘zbek tilidagi “taqdir” esa diniy-ma’naviy mazmunga ega bo‘lib, **Alloh irodasi, sabr va iymon** konseptlari bilan uzviy bog‘liq. Shu sababli, bu tarjimada “taqdir”ning **teologik semantikasi** yo‘qolgan, ya’ni “taqdir” lakunasining madaniy qatlamlari tarjimada to‘liq ifodalanmagan.

Lakuna orqali madaniy kodning saqlanishi

1-Jadval

Cho‘lpon asarlari tarjimasida lakunalarni bartaraf etish strategiyalari

Asl matndan parcha (o‘zbek tilida)	Ingliz tilidagi tarjima (Fort, 2021)	Lakuna viy birlik	Qo‘llangan strategiya	Tahliliy izoh
“Uning ko‘ngli vayron bo‘ldi, ammo orunga jim turishni buyurdi.”	“Her heart was broken, but her honor told her to stay silent.”	<i>ko‘ngil, or</i>	Adaptatsiya + qisman izohlash	“Ko‘ngil” so‘zi “heart” bilan cheklangan, ammo aslida u ruhiy markaz, vijdon va hissiy muvozanatni ifodalaydi. “Or” esa “honor” orqali soddalashgan — axloqiy, diniy va ijtimoiy mas’uliyat qatlamlari tarjimada yo‘qolgan. Qisman adaptatsiya strategiyasi qo‘llangan.
“U andishadan indamadi.”	“She said nothing out of modesty.”	<i>andisha</i>	Adaptatsiya	“Andisha” – bu faqat “modesty” emas, balki boshqaga og‘irlik solmaslik, ijtimoiy hurmatni saqlash tamoyili. Tarjimada semantik torayish yuz bergan, madaniy komponent yo‘qolgan. Adaptatsiya orqali ma’no qisman berilgan.
“Bu taqdir edi — undan hech kim qocholmas.”	“It was fate — no one could escape it.”	<i>taqdir</i>	Kompensatsiya	“Taqdir” o‘zbek madaniyatida ilohiy iroda va sabrni bildiradi. “Fate” esa g‘arb falsafasida tabiiy deterministik tushuncha. Tarjimon keyingi sahifalarda “God’s will” iborasini qo‘shib kompensatsiya qilgan.

	“Uni ng ko‘ngli og‘ridi, biroq so‘z aytmadi.”	“He r heart ached, but she remained silent.”	<i>k</i> <i>o‘ngil</i> <i>ni</i> <i>og‘rit</i> <i>moq</i>	Izohli tarjima (explanator y note)	Fort tarjimada izoh qo‘shgan: “ <i>The Uzbek word</i> <i>‘ko‘ngil’ means both heart</i> <i>and soul.</i> ” — bu orqali madaniy konnotatsiya saqlangan. Izohli tarjima madaniy kodni saqlash imkonini bergan.
	“Bu ish uyat bo‘ladi, qizim.”	“It would be shamefu l, my daughter. ”	<i>u</i> <i>yat</i>	Kompe nsatsiya + adaptatsiya	“Uyat” so‘zi o‘zbek madaniyatida ijtimoiy axloqni tartibga soluvchi norma. “Shameful” faqat emotsional holatni beradi. Tarjimon keyingi jumlada “She feared what the neighbors might say” deb kompensatsiya yaratgan.
	“U halol yo‘l bilan kun ko‘rishni xohlardi.”	“Sh e wanted to earn her living honestly .”	<i>h</i> <i>alol</i>	Adapta tsiya	“Halol” — diniy-axloqiy kategoriya; “honestly” esa faqat axloqiy jihatni bildiradi. Tarjimon diniy qatlamni chiqarib tashlagan, adaptatsiya orqali madaniy neytrallikni saqlagan.

Shunga qaramay, ayrim hollarda tarjimon madaniy lakunani saqlashni maqsad qilgan. Masalan, Fort “mahalla”, “ayolzot”, “ko‘ngil” kabi so‘zlarni **transliteratsiya** bilan saqlab, izoh bilan bergan:

“She felt her *ko‘ngil* grow heavy — a word that in Uzbek means both heart and soul.”

(Fort, 2021, p. 75)

Bu holatda “ko‘ngil” so‘zi tarjimada **madaniy marker** sifatida o‘z shaklida qoldirilgan va izoh orqali o‘quvchiga yetkazilgan. Bu — **lakuna orqali madaniy kodni saqlashning eng samarali strategiyalaridan biridir**. Tarjimon so‘zni almashtirmaydi, balki o‘quvchini o‘zbek madaniy kontekstiga olib kiradi. Natijada, lakuna bu yerda “yo‘qotish” emas, balki **madaniyatlararo ko‘prik** vazifasini bajaradi. O‘zbek tili o‘zining madaniy semantikasini tarjima orqali boshqa madaniyat maydoniga olib chiqadi va shu bilan xalqaro adabiy muhitda o‘zining konseptual boyligini namoyon etadi.

Cho‘lpon asarlarining ingliz tiliga tarjimasini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, lakunalar tarjimada ikki tomonlama rol o‘ynaydi:

1. **Madaniy yo‘qotish manbai** — chunki ayrim so‘zlar semantik va ma’naviy qatlamini yo‘qotadi.

2. **Madaniy kodni saqlovchi mexanizm** — chunki ba'zi birliklar transliteratsiya yoki izoh orqali asl shaklida saqlanadi.

Demak, lakuna nafaqat tarjimon uchun muammo, balki madaniyatni saqlovchi vosita hamdir. Cho'lponning "Night and Day" romani bunga yorqin misoldir: undagi "ko'ngil", "or", "taqdir" singari birliklar tarjimada turlicha talqin qilingan bo'lsa-da, ularning lakunaviy tabiati tufayli o'zbek madaniyatining ruhiy kodlari global o'quvchiga yetib boradi.

Tarjima jarayonida lakunalarni bartaraf etish — bu ekvivalent topish emas, balki madaniy ma'noni **to'g'ri talqin qilish** san'atidir. Lakunani yo'qotmasdan, uning mazmunini o'quvchiga yetkazish uchun tarjimashunoslikda bir necha samarali strategiyalar qo'llaniladi.

1. Adaptatsiya (moslashtirish)

Adaptatsiya strategiyasi madaniy jihatdan begona tushunchani o'quvchiga tanish kontekst orqali yetkazishni ko'zlaydi. Masalan, "andisha" so'zini ingliz o'quvchiga "polite restraint" yoki "delicate tact" kabi ifodalar bilan moslashtirish mumkin. Bunda semantik yo'qotish kamayadi, lekin madaniyatning asosiy g'oyasi saqlanadi.

2. Izohli tarjima (explanatory translation)

Izohli tarjima — eng samarali yondashuvlardan biri. Bu usulda lakunaviy birlik tarjimada asl shaklida saqlanadi va qisqa izoh bilan tushuntiriladi. Masalan: "*She kept her andisha — an Uzbek sense of moral restraint rooted in respect for others.*" Bunda o'zbek konsepti global o'quvchiga madaniy izoh orqali yetkaziladi.

3. Kompensatsiya (ma'no o'rnini to'ldirish)

Kompensatsiya strategiyasi lakuna ifodasining yo'qolgan ma'nosini matnning boshqa joyida **emotsional yoki stilistik ekvivalent** bilan qoplashni nazarda tutadi. Masalan, "ko'ngilni og'ritish" iborasining to'liq ekvivalenti yo'q, lekin tarjimada "to hurt someone's inner peace" yoki "to wound one's spirit" kabi uslublar bilan kompensatsiya qilinadi.

Amaliy takliflar

1. O'zbek tili madaniy lakunalarining **maxsus lug'atini** yaratish — tarjimonlar uchun semantik qo'llanma sifatida.

2. Tarjima jarayonida **transliteratsiya + izoh** modelidan foydalanish — madaniy kodni saqlash va tushuntirishni birlashtiradi.

3. O'zbek adabiyotini xorijiy tillarga tarjima qilishda **lingvokulturologik tahrir** tizimini joriy etish — har bir lakuna uchun kontekstual sharh berish orqali milliy semantika yo'qolishining oldini oladi.

Lakunalar tildagi oddiy semantik bo'shliqlar emas, balki xalq tafakkuri va madaniyatining chuqur qatlamlarini aks ettiruvchi **lingvokulturologik fenomendir**. Ular orqali xalqning dunyoqarashi, qadriyatlar tizimi, axloqiy me'yorlari va ijtimoiy munosabat madaniyati namoyon bo'ladi. O'zbek tili bu jihatdan o'ziga xos madaniy kodga ega bo'lib, "or", "andisha", "ko'ngil", "taqdir", "uyat", "halol" kabi tushunchalar orqali milliy mentalitetni ifodalaydi. Cho'lpon

asarlarning ingliz tiliga tarjimalarini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, lakunalar tarjimada ikki tomonlama rol o'ynaydi: bir tomondan, ular **madaniy yo'qotish** manbai sifatida semantik siljishlarga olib keladi; ikkinchi tomondan, ular **madaniy identitetni saqlovchi marker** vazifasini bajaradi. Tarjimonning asosiy maqsadi bu ikki qutb o'rtasida muvozanatni topish — ya'ni madaniy mazmuni saqlagan holda tilni tushunarli shaklda yetkazishdir. Lakunalarni bartaraf etishda adaptatsiya, izohli tarjima va kompensatsiya strategiyalarining o'rinli qo'llanishi o'zbek madaniy semantikasini global o'quvchiga to'g'ri talqin qilish imkonini beradi. Shu bois, lakuna fenomenini chuqur o'rganish va amaliy tarjimashunoslikda qo'llash o'zbek tilining **xalqaro nufuzini oshirish**, madaniy diplomatiya vositasi sifatidagi rolini kuchaytirish hamda o'zbek adabiyotini jahon madaniyatiga integratsiya qilishda muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Apresyan, Yu. D. (1995). *Integral description of language and the system of meanings*. Moscow: Nauka, 1995. – P. 42
2. Gak, V. G. (1998). *Language transformations: comparative and typological studies*. Moscow: Editorial URSS, 1998. – P. 57.
3. Карасик В. И. Лингвокультурология. – Волгоград: Перемена, 2002. – С. 68.
4. Nurmonov, A. (2012). *Til va madaniyat: lingvokulturologik tahlil*. Toshkent: Fan nashriyoti, 2012. – B. 33.
5. Qurbonova, N. (2021). *Lakuna va madaniyat: lingvomadaniy yondashuvlar // TDSHI ilmiy to'plami*. – Toshkent, 2021. – B. 25.
6. Fort, C. (translator). (2021). *Night and Day* by Cholpon. – London: Routledge, 2021. – P. 72–75.
7. Makhmudova, M. & Reese, M. (2019). *The Sun Is Rising: Selected Poems of Cholpon // Central Asian Literary Review*. – Vol. 2. – 2019. – P. 14–18.
8. Баранов А. Н. Лингвистика и когнитивная семантика. – Москва: КомКнига, 2010. – С. 91.
9. Vlahov, S., & Florin, S. (1986). *Untranslatable in translation*. Moscow: Progress Publishers, 1986. – P. 102.
10. Cho'lpon, A. (2019). *Kecha va Kunduz (tanlangan asarlar)*. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019. – B. 55.
11. <https://slib.uz/oz/article/view?id=2625>

MUNDARIJA

<i>Sirojiddinov Shuhrat</i>	O'zbek tili – xalqaro maydonda!	
I SHO‘BA. O‘ZBEK TILSHUNOSLIGI VA TILSHUNOSLIKNING NAZARIY MASALALARI		
<i>Ashirboyev Samixon</i>	O'zbek adabiy tilining tayanch dialektini belgilash yo'lida	6
<i>Hakimova Muhayyo, Rahmatova Feruza</i>	O'zbek tilida kognitiv metonimiya	11
<i>Juraqobilova Xamida</i>	She'riy asarlarda kognitiv metaforalar shakllanishida lingvomadaniy omillarning ta'siri	17
<i>Mustafayev Fizuli</i>	Kino dilində söz birləşməsi və qoşa sözlər haqqında	24
<i>Jabborov Baxrom, Sharipova Sarvinoz, Istamova Shohista.</i>	O'zbek iboralarining milliy mentalitetni ifodalashdagi o'rni	32
<i>Turdiboyev Tohir</i>	Yordamchi so'zlar masalasiga doir ayrim qarashlar	37
<i>Abjalova Manzura</i>	Hozirgi o'zbek tili leksik sathiga doir ba'zi masalalar	42
<i>Sheronov Boyirboy</i>	Sintaktik sathda mazmuniy-shakliy nomutanosiblik haqida	50
<i>Madjidova Dilorom</i>	Современные методы и проблемы прикладного языкознания	54
<i>Tolipova Dildora</i>	Лакуны в узбекских письменных литературных источниках и проблемы их перевода	59
<i>Elova Dilrabo</i>	O'zbek tilshunosligida uslubiy xoslanishni farqlash xususidagi qarashlar	67
<i>Abdullayev Jumanazar</i>	Yangi O'zbekistonning mumtoz tilshunoslik merosi, zamonaviy lingvistik qadriyati	73
<i>Israilova Saodat</i>	Turk va o'zbek tillarida rang bildiruvchi leksemalar semantikasi	84
<i>Kasimova Ziyoda</i>	Cho'lponning "Kecha va kunduz" romanidagi frazeologik birliklarning badiiy-uslubiy tahlili	88
<i>Baxodirova Shaxlo</i>	Lakuna va realiya munosabati	92

<i>Hakimov Dilshod</i>	“Biz” va “o‘z” olmoshlarining o‘zbek tilidagi funksional maqomi: struktur-semantik tahlil	98
<i>Kurbanbayev Otabek, Qodirberganova Dilnura</i>	O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari	107
<i>Allaquliyeva Qunduz</i>	Ixtionimlarning lingvistik va ekstralingvistik omillar asosida yangi ma’no ifodalashi	113
<i>Isoqulova Qunduz</i>	So‘z-gaplarning noverbal vositalar bilan ifodalanishi	117
<i>Ismayilli Ayshen</i>	Sintaktik yolla yaranan mikrotoponimlar xulasə	122
<i>Davronova Zarnigor</i>	Sadriddin Ayniyning “Sudxo‘rning o‘limi” qissasidagi antroponimlarining kognitiv-semantik tahlili	132
<i>Muzaffarova Zarrina</i>	Metonimiyaning konseptual modellari	136
<i>Yusupova Aziza</i>	Metaforaning she’riy matnlarda aks etishi	140
<i>Mamarasulova Maftuna</i>	Fonosemantik g‘oyalarning rivojlanish bosqichlari	146
<i>Abdurasulova Dilnoza</i>	Ayollar nutqida konnotatsiya va murojaat birliklarining pragmatik xususiyatlari	151
<i>Soqiyeva Shirin</i>	Tilshunoslikda konseptni o‘rganishda til va madaniyatning o‘rni	157
<i>Abruyeva Zaxro</i>	O‘zbek tilidagi murojaat shakllarining konseptual tuzilishi	160
<i>Bovmanova Bashorat</i>	O‘zbek tilida halollik tushunchasining leksik-semantik ifodalanishi	164
<i>Jumaniyozova Charos</i>	Hajm-o‘lchov bildiruvchi sifatlarning nisbiylik xususiyati	168
<i>Xayrullayeva Ra’no</i>	Kichraytirish qo‘shimchalarining nutqdagi ahamiyati	172
<i>Tursunova Sojidxon</i>	“Fayzining amakisi” hikoyasidagi nutqiy akt vositasida ifodalangan ironiyalar tahlili	177

<i>Utegenova O'g'iloy</i>	Badiiy asarlarda tasviriy ifodalar	181
<i>Maxmudova Matluba</i>	Qaratqich kelishigi semantikasiga doir ayrim mulohazalar	185
<i>Xolmamatova Sarvinozxon</i>	Konnotatsiya va konnotativ birliklarning o'rganilganlik darajasi hamda turlari	191
<i>Turg'unboyeva Dilnoza</i>	Zamonaviy tilshunoslikda miqdor kategoriyasining o'rni	199
<i>O'ralova Nargiza</i>	Parsellyatsiya va metaforaning o'zaro aloqadorligi	204
<i>Jabborova Aziza</i>	O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida so'zlagan nutqidagi evfemizmlarning morfologik tahlili	209
<i>Odilova Dilobar</i>	Jahon tilshunosligida o'xshatishlarning ilmiy tadqiqi	214
<i>Nazarov Qobilbek</i>	Turli tizimdagi tillarda soma komponentli maqollarning tasniflanishi	218
<i>Mullaboyeva Shirin</i>	Til, estetik tafakkur va didning paremiologik birliklarda ifodalanishi	226
<i>G'aybullayev Erkinjon</i>	O'zbek madaniyatini ifoda etishda lakunalarning roli: Cho'lpon asarlari misolida	230
<i>Oripova Mavluda</i>	Sinestezik metaforalarning lingvomadaniy xarakteri:sinestezik metafora va milliy o'ziga xoslik	240
<i>Otaxonova Sohiba</i>	Antroponimlarning internet va yangi media makonidagi o'rni	245
<i>Shodmonaliyeva Yulduz</i>	Modallik bilan tasdiq-inkor kategoriyasining o'zaro munosabati	250
<i>Sobirova Maftuna</i>	Konchilik terminotizimi va uning o'zbek leksik tizimidagi o'rni	256
<i>Umarova Shahzoda</i>	O'zbek tilshunosligining kombinator lingvistikaning shakllanishidagi o'rni	260
<i>Turg'unova Maftuna</i>	Til taraqqiyotida kognitiv tilshunoslikning o'rni	270
<i>Muratova Nafisa</i>	Tilak va tabrik nutqiy aktida ekstralingvistik	274

	vositalarning o'rni	
<i>Murotov Hamro</i>	Reklama matnlarining tasnifi	280
<i>Normuminov Laziz</i>	Qo'chqor Norqobil hikoyalarida xalqona so'zlashuv, ibora va maqollarning qo'llanishi	285
II SHO'BA. AMALIY TILSHUNOSLIK VA LINGVODIDAKTIKA MUAMMOLARI.		
<i>Xolmanova Zulxumor</i>	Tilning ma'lumotlarni saqlash va yetkazish funksiyasi	289
<i>Qurbonova Munavvara</i>	Ontolingvistika va pragmalolingvistika munosabatida deyktik birliklarning o'rni	297
<i>Ruzibayeva Nigoraxon</i>	Psychological needs in the language classroom	303
<i>Abdurahmonova Muqaddas</i>	Ментальные омонимы в когнитивной лингвистике	308
<i>Umurzoqova Marhabo</i>	Badiiy matnda ayol lisoniy shaxs tiplari xususida	317
<i>Abjalova Manzura</i>	O'zbek tili multikorpusi – zamonaviy ta'limiy tizim	321
<i>Ruzmetova Novval</i>	Роль узбекских народных традиций в социокультурном развитии студентов	326
<i>G'ulomova Nargiza</i>	Alisher Navoiy mualliflik korpusini yaratishda statistik ma'lumotlarning muhimligi	335
<i>Dedaxanova Muazzam</i>	Lingvistik ekspertizaning yuzaga kelishi va shakllanish tarixi	344
<i>Shamsiyeva Manzura</i>	Animatsion filmlarning aksiolingvistik jihatlari	347
<i>Xudaykulova Shaxnoza</i>	O'zbek tili diskursida global qadriyatlarining aksiolingvistik integratsiyasi	353
<i>Ibragimova Sayyora</i>	Псевдонимы узбекских и русских писательниц: генезис, семантика и когнитивные особенности	357
<i>Tilyabayev Kamil</i>	Благодарные: из эмоционального опыта	361

	изучения узбекского языка как второго	
<i>Alimardanov Elyor</i>	Xorazm dialektal zonasining qipchoq shevali areallari	369
<i>Bozorova Sabohat</i>	Gazeta tili va publitsistik janrlarning lingvostilistik xususiyatlari	372
<i>Abduvoxidova Mavzuna</i>	Обучение грамматике в условиях коммуникативного подхода	377
<i>Mamadayupova Vasila</i>	Katta yoshdagilarning xorijiy til o'rganishi	381
<i>Azizova Feruza</i>	Raqamli texnologiyalarning til evolyutsiyasiga ta'siri: XXI asrda yozma va og'zaki muloqotning transformatsiyasi	385
<i>Abdullayeva Roxila</i>	Xarakter ifodalovchi birliklarning freym tahlili	389
<i>Yusupova Shahzoda</i>	Suggestiv nutq ta'sirchanligini oshirishda sifatlarning o'rni	393
<i>Mamirova Xayriniso</i>	Ko'p ma'noli so'zlarni qayta ishlashning gibridd modellari	398
<i>Nabiyeva Parvina</i>	Assotsiativ tezaurus: til tasviri va inson ongining modellashtirilishi	405
<i>O'rinova Zarifa</i>	Iqtiboslarning intertekstual tezaurusda aks etishi	410
<i>Rayimjonova Matluba</i>	Rauf Parfi she'riyati leksikasini chastotali lug'at asosida tadqiq qilish muammolari va yechimlari	414
<i>Turobova Nargiza</i>	Ulug'bek Hamdam ijodining lingvopragmatik tahlilida presuppozitsiya	418
<i>Abdullajonova Madina</i>	"Fiziologik xatolar"ni disgrafiyadan farqlash masalasi	424
<i>Pulatova Umriniso</i>	Yoshlar slengining ayrim o'ziga xos hududiy xususiyatlari	428
<i>Imomova Ismigul</i>	Dramatik matnlarda qo'llanilgan barqaror birikmalar va maqollarning intertekstual ohang va mazmunini boyitishdagi roli	435
<i>Arolova Nafisa</i>	Til o'zlashtirishda leksik portlash hodisasi	440
<i>Tursunboyeva Fayiza</i>	Korpus lingvistikasining diniy matnlardagi o'rni	443

<i>Amrullayeva Mohinur</i>	O'zbek tilidagi ayrim fe'l-atvor frazemalarining semantik tasnifi va uslubiy xususiyatlari	450
<i>Mirnosirova Dilbar</i>	Bolalar verbal assotsiatsiyalarining ayrim sintaktik xususiyatlari	454
<i>Aminova Zilola</i>	Darsdan tashqari mashg'ulotlarda o'zga tili o'quvchilarning nutqini o'stirish	462
<i>Muratova Ademi</i>	Multilingualism and bilingualism in turkic-speaking countries: contemporary challenges and development prospects	466
<i>Umurzakova Zuxraxon</i>	Ona tili darslarida interaktiv raqamli resurslarni tatbiq etishning didaktik qulayligi	472
<i>Maxmudjonova Nargizaxon</i>	Tilshunoslarga bog'lab berilgan tomorqa...	477
III SHO'BA. MADANIYATLARARO MULOQOT VA O'ZBEK TILI TARAQQIYOTI		
<i>Uluqov Nosirjon, Solixodjayeva Xavasxon</i>	O'zbek sayillari va ayrim turk bayramlarining etnolingvistik hamda lingvokulturologik tahlili	481
<i>Mirzodjanova Malika</i>	Сравнительный семантический анализ употребления английских “over”, “above” и их таджикских эквивалентов	489
<i>Komilova Gavharoy</i>	Nutq tadqiqida yangi yondashuvlar	484
<i>Pulatova Zamira</i>	Роль межкультурной коммуникации в процессе изучения языков	497
<i>Moldokulova Elina</i>	Сохранение узбекской культурной идентичности через язык и традиционный костюм в эпоху глобализации	501
<i>Yo'ldoshxonov Javohirbek</i>	Микротопонимы как ономастическая реалия: сравнительный анализ ташкента и лондона	505
<i>Abduqodirova Zebo</i>	The role of lingvocultural competence in the translation of specialized ecological texts. (English and Uzbek languages)	509

<i>Otamirzayeva Sug'diyona</i>	Teaching legal english in uzbek context: challenges of terminology	514
<i>Sayfiyeva Komila</i>	Fitonim komponentli o'zbek va ingliz maqollarining madaniyatlararo qiyosiy tadqiqi	521
<i>Madjidova Maftuna</i>	Лингвосоматические единицы которые характерные для арабской культуры	529
<i>Xasanova Sohijamol</i>	Ingliz va o'zbek tillarida "yaxshilik" va "yomonlik" kategoriyalarining lingvokulturologik tahlili	534
<i>Lafasova Mavjuda</i>	Xorij tilshunosligida o'xshatishlar tadqiqi	539
<i>Olimova Mushtariybonu</i>	O'zbek va ingliz xalq maqollaridagi "omad" va "omadsizlik" konseptlarining qiyosiy tahlili	544
IV SHO'BA. O'ZBEK TILINING XORIJDA O'QITILISHI VA O'ZARO HAMKORLIK MASALALARI		
<i>Akalin Ahmet</i>	<i>Kültür Taşıyıcısı Olarak Özbek Dilinin Diplomatik Fonksiyonu</i>	549
<i>Rahmonqulov Abdunazar</i>	O'zbek va tojik tillari interferensiyasi haqida	555
<i>Rafibayeva Nasiba, Mingboyeva Oypari</i>	Лингвистика и страноведческий аспект в преподавании иностранного языка	559
<i>Xakimova Mavzunadjon</i>	Лингвистическое табу и стратегия эвфемизации в таджикском и английском языках	563
<i>Musurmankulova Shaxribon</i>	Turk tiliga xos ayrim frazemalar tahlili	569
<i>Xodjayeva Mashhura</i>	Влияние глобализационных тенденций на методику обучения иностранным языкам	576
<i>Erkaboyeva Havojon</i>	Translation studies and the internationalization of the uzbek language	581

<i>Axmedova Niluzar</i>	Emotsional leksikaning semantik-pragmatik talqini: ingliz va o'zbek tillari misolida	584
V SHO'BA. TIL TARIXI VA TURKIY TILLAR TADQIQOTLARI		
<i>Seyhan Tanju</i>	Ali Şir Nevâyî ve Üslubunda Fiillerin Yeri	589
<i>Abdushukurov Baxtiyor</i>	O'zbek tilining tarixiy takomili va buguni	604
<i>Rahimi Farhad</i>	Nezrali'nin Çağatay Türkçesi Sözlüğünün Yanlışıları Üzerine	611
<i>Jafarzade Vahide</i>	Mustafa Zəririn "Siyərün-nəbi" əsəri haqqında bəzi qeydlər	640
<i>Muhammadiyahva Dilafro 'z</i>	"Boburnoma" parallel korpusini yaratishdagi tarjima tamoyillari	650
<i>Bo'ronov Anvar</i>	Poloves-qipchoq tillari maishiy leksikasi milliy identifikatsiyalash mezoni sifatida	657
<i>Xo'janiyazova Shahnoza</i>	Alisher Navoiyning "Sab' ai sayyor" asaridagi idish-tovoq nomlarining leksik-semantik xususiyatlari	665
<i>Xolmurodova Mushtariy</i>	"Nasoyim ul-muhabbat" asaridagi tibbiy terminlar tahlili	670
<i>Mirzayeva Ulker</i>	Yunan mənəbələrində işlənən Azərbaycan antroponimlərinin leksik-semantik təhlili	676
<i>Babazade Rahshane</i>	Mustafa Zəririn "Yüz hədis və yüz hekayə" əsərində zərflər	684
<i>Yodgorov Hamid</i>	"Qo'noq" umumturkiy leksemasının etimologiyasi	697
<i>O'razova Iqbol</i>	Frazemalar kognitiv semantikaning o'rganish obykti sifatida	701
<i>Azizzade Turkan</i>	R.O.Şor Yafəs-türk dil əlaqələri haqqında	705
<i>Saygin Muhterem</i>	Klasik Türk Edebiyatının Doğu Sahasında Sevgili İçin Kullanılan Bir İfade Körke Bay (Körkke Bay,	711

	Görge Bay)	
<i>Hamishog'lu Meryem</i>	Türkçenin İlk Sözlüğü Dîvânu Lugâti't-Türk'ten Özbek Türkçesine Bitki Adları	718
<i>Bakirov Qudratillo</i>	Turkiy dunyoda vaqt tushunchasi va uning o'rganilishi	734
<i>Sattorova Shahnoza</i>	O'zbek va turk tillarida bir xil etimologiyaga ega o'simlik nomlarining qiyosiy tahlili	739
<i>Maqsudova Feruza</i>	Muqaddas qadamjo nomlari – onomastika sohasining o'rganish obyekti sifatida	745
<i>Azizova Nilufar</i>	“Devonu lug'otit turk”dagi o'z qatlamga oid ijtimoiy munosabat semali leksemalar	750
<i>O'tkirbek Muhammad Sobir</i>	Arba'in she'rlarda “hayit” so'zining lingvopoetik timsollari	756
<i>Siddiqova Naimaxon</i>	Eskirgan so'zlarning eskirmagan ma'nolari	760
<i>Qasimova Sema</i>	“Kitabi-Dədə Qorqud” matnlərində qadin-kishi müraciət formalarinin üslubi, linqvistik və psixolinqvistik tahlili	766
<i>Turdiyeva Roza</i>	O'zbek, qoraqalpoq va ingliz tillaridagi maqollarda zoonimlarning umumiy va milliy xususiyatlari	774